

PRAVOSLÁVIE “NERADOSTNÉ“ NÁBOŽENSTVO¹

Moderátor Vladimír Pozner na svojom portáli “Pozner-online“ povedal, že: „*Pravoslávie je ťažké, neradostné náboženstvo, ktoré vyzýva na rôzne druhy utrpenia, núdzu, kvôli tomu, že niekedy potom... že nehlása túžbu žiť dobre teraz*“.

Aký má byť pozemský život pravoslávneho kresťana? Ako hodnotíte vyslovený názor?

Kritika pravoslávneho kresťanstva za ako keby ním ohlasovaný neradostný spôsob života pramení z absolútneho nepoznania pravoslávia. Poukazujú na pôsty, slušný šatník, potrebu chodiť do chrámu, považovať sa za hriešnika (nie svätca), kajať sa z hriechov a iné. Pritom však nechcú vedieť, čo cirkevné pravidla v skutočnosti predpisujú a prečo to tak je.

V kresťanstve je hriechom pomenované všetko to, čo človeku škodí, čo ničí jeho telo, rozbíja jeho psychiku, myseľ, city, svedomie. Človek hriechom neuráža Boha (čo v princípe ani nie je možné), ale trestá sám seba. Prikázania, aj cirkevné pravidlá nie sú svetské zákony, za ktorých porušenie Boh človeka trestá, ale varovania vyhnúť sa všetkému, čím si človek môže uškodiť a seba zbytočne trápiť. Kresťanstvo preto má odporúčania ako správne žiť.

Tie hovoria: jedz, nasycuj svoje telo, no neprejedaj sa; môžeš piť víno, no neopíjaj sa; ožeň sa a vydaj, no nesmilni a necudzolož; vesel sa, spievaj a tancuj, no nevystrájaj; obliekaj sa, no nebuď nemravný; hovor pravdu, buď čestný, spravodlivý, ľudomilný, no neklam, neohováraj, nekradni a podobne. Samotný Christos na svadbe v Káne Galilejskej určite aj jedol, aj pil, aj spieval, aj sa veselil a nesedel tam ako zamračená obloha.

Kresťanstvo nepripúšťa ani pohanskú liberálnosť, ktorá je niekým ľstivo prezentovaná ako duchovná sloboda, ani farizejské otroctvo litere vonkajších predpisov. Kde je kritérium pravdivosti? Spočíva v úprimnom nasledovaní evanjeliového svedomia a príkladu samotného Christa. Len na tejto ceste je možné vyhnúť sa ťažkostiam a utrpeniu. K tomu, a nie strádaniu nás On volal, a učil, ako sa k nemu správne postaviť, keď sa príhodi.

Napádanie pravoslávnej výzvy na kajanie sa z hriechov je len skrytou snahou ospravedlniť svoje zlé skutky a nemorálnosti. Kajanie sa pred Bohom aj človekom je nutným aktom očistenia svojho svedomia a svojej nápravy. V opačnom prípade človek skoroduje a stratí cit rozlišovať medzi dobrom a zlom, čo môže mať tie najsmutnejšie následky nie len v jeho živote.

Kritika pravoslávneho kresťanstva nie je založená na nejakých seriózných argumentoch, schováva sa v nej nechcenie Boha, aj duše, aj večného života. Aký optimizmus môže vyvolať viera vo večnú smrť svoju aj celého ľudstva? Aké psychologické, morálne, sociálne, kultúrne a iné následky z toho pramenia? Logicky zdôvodniteľným je len jedno: pokiaľ žiješ, ber čo môžeš, a zo svojho života odstráň všetko, čo ti prekáža. Otvorene, bez akýchkoľvek výčitiek to povedal Rockefeller: „*Rast podnikateľskej činnosti je jednoducho prežitím silnejšieho... Americkú ružu, ktorá vyvoláva obdiv u každého, kto o nej uvažuje, je možné vypestovať vo všetkej veľkoleposti jej krásy a vône, ak budú nemilosrdne zrezané slabé výhonky okolo nej*“.

Úplne iný obraz života sa odhaľuje nie formálne veriacemu človeku. Postačí ak obrátíme pozornosť hoci len na niektoré jeho stránky, aby sme sa presvedčili, aký životný stimul, akú obrovskú psychickú a morálnu pomoc pravoslávie preukazuje veriacemu človeku pri riešení najvážnejších problémov jeho pozemského života.

Predovšetkým je to viera v to, že pozemský život človeka je len začiatkom večného života, a nie nezmyselným existenčným mihom, po ktorom sa navždy kdesi stratíme, ako nám to vnucuje ateizmus.

¹ <https://alexey-osipov.ru/books-and-publications/stati/pravoslavie-bezradostnaya-religiya/>

Viera v to, že Boh nie je trestajúci Sudca, ale milujúci a premúdri Lekár, ktorý je vždy pripravený reagovať na pokánie a preukázať pomoc, kresťana činí neochvejným a dáva mu útechu v tých najťažších životných situáciách, v tých najťažších morálnych pádoch.

Takáto viera kresťana v ťažkých životných situáciách chráni pred zatrpknutosťou, pocitom opustenosti, clivoty a zúfalstva, pred samovraždou. Veriaci chápe, že všetko to ťažké čo sa s nim nie zbytočne, nie náhodou deje, je nevyhnutným pôsobením Boha, ktoré je podmienené duchovným stavom človeka a je nevyhnutné pre jeho spásu.

Neochvejná viera v Boha dáva možnosť správne vyhodnotiť nepravosti, ktoré sa odohrávajú v ľudskom svete. Veriaci chápe, že žiadny zločinec a ani nič iné vo svete mu nemôže uškodiť viac, než bude dovolené Bohom, ako pre neho nevyhnutný liek.

Poznanie toho má veľmi blahý vplyv na psychiku veriaceho človeka. Dáva mu možnosť všetko mužne preniesť, pretrpieť dokonca s d'akovaním Bohu. Toto ho zmieruje, pomáha mu na celý život pozerat' inými očami, kajať sa, meniť sa vo vzťahu k svojmu okoliu. Toto všetko výrazne odľahčuje vnútorný stav človeka, uľahčuje jeho rodinný život, spoločenskú činnosť.

Viera v to, že Boh každého miluje rovnako, že slnko rovnako vychádza na zlých aj dobrých a dážď padá na spravodlivých aj nespravodlivých², veriaceho chráni pred aroganciou, pýchou, nepriateľstvom, ponižovaním iných, jeho jazyk pred zlostným odsudzovaním, ohováraním a lžou vo vzťahu k hocakému človeku.

Viera v to, že tento život je len okamihom doby, v ktorej človek musí urobiť skúšku čestnosti a rozumnosti svojho života, aby mohol byť prijatý do večného spoločenstva svätých, čistých a dokonalých ľudí, človeka vzd'ahuje od zla, chráni ho pred neuváženým, pudovým, špinavým životom, pred zločinmi, nenávisťou a podobne.

Viera pravoslávna, tvrdiac, že všetci ľudia sú infikovaní vášňami a niet človeka bez chýb a hriechov, veriaceho chráni pred neustálym odsudzovaním, podráždenosťou, nerozvážnym hnevom, pomáha mu byť veľkodušným k nedostatkom ľudí okolo neho, zachovaniu pokoja, zvlášť v rodine.

Viera slovami Christa: „*Ako to, že vidíš triesku v oku svojho brata, a brvno vo svojom oku necítiš? Pokrytec! Najprv vyber brvno zo svojho oka a potom uvidíš, ako vybrať triesku z oka svojho brata*“³, človeku neustále pripomína jeho vášne, náročnosť zápasu s nimi, potrebu byť zdržanlivým a nemať zvláštne požiadavky na správanie iných.

Viera, že prikázanie: „*Všetko teda, čo chcete, aby ľudia robili vám, robte aj vy im*“⁴, je jedným z najdôležitejších v našom stýkaní sa s ľuďmi, veriacemu pripomína ako sa k nim má správať, že im má pomáhať, že má byť spravodlivý, milosrdný a má ich milovať.

Viera skutočnému kresťanovi už v pozemskom živote prináša veľký duchovný plod radosti, o ktorom apoštol Pavol písal: „*Ani oko nevidelo, ani ucho nepočulo ani do ľudského srdca nevstúpilo, čo pripravil Boh tým, ktorí ho milujú*“⁵.

Viera pomáha uzdraviť dušu od egoizmu, nelásky, pokrytectva, závesti, chamtivosti, pýchy a iných človeka hyzdiacich vášni, ktoré ho znižujú na úroveň zvierat'a a démona. Preto len nevidiaci v sebe túto špinu a nechcejúci sa jej zbaviť môže pravosláviu vyčítať jeho úsilie a prostriedky, ktoré človeku predkladá, aby sa očistil a už tu prežil tú nepozemskú radosť, s ktorou sa žiadna obyčajná nedá porovnať.

Svätý Serafím Sarovský bol natoľko naplnený radosťou, že každého, kto k nemu prišiel, vítal nie ináč, ako slovami: „*Radosť moja!*“ Svätý Nikon Optinský, keď ho uväznili, ostrihali, oholili a posadili do cely s ťažkými zločincami, napísal: „*Moja radosť nemá hraníc*“. Igumen Nikon Vorobjov, ktorý v 30-tych rokoch „*budoval*“ Komsomol na Amure hovoril: „*Akú radosť mi v tých hrozných podmienkach dávala Isusová modlitba*“.

² Mt 5, 45.

³ Lk 6, 41-42.

⁴ Mt 7, 12.

⁵ 1Kor 2, 9.

Vaše úvahy nabádajú k myšlienke, že hedonistické tendencie v pravoslávnom prostredí svedčia predovšetkým o ochabnutí viery. Hlavnou príčinou túžby pobaviť sa na zemi je strata viery. Ak by mal človek vieru podobné tendencie by nemal.

Tieto tendencie tu boli vždy, od počiatku sveta. V každom človeku, aj vo veriacom, prebieha zápas dvoch princípov. Výstižne o nich hovoril Goethe slovami doktora Fausta:

*„Ach, dve duše žijú v mojej hrudi nemocnej,
navzájom si cudzie sú, od seba sa túžia odtrhnúť“*

Ten boj je prirodzený jav. No nastáva tragédia, keď sa stane povedané prorokom Izaiášom: *„Beda tým, čo zlé nazývajú dobrým a dobré zlým, čo tmu pokladajú za svetlo a svetlo za tmu, horké pokladajú za sladké a sladké za horké“*⁶. Lebo ospravedlňovanie pohanského spôsobu života, ktorý stále viac zaznieva z úst kresťanských kazateľov, zvlášť na západe, svedčí o ťažkej degradácii súčasného kresťanstva, o jeho fakticky plnom zosvetštení. No už svätý Izák Sýrsky varoval: „bezuzdná sloboda je matkou vášní... nepríjemným koncom takej slobody je kruté otroctvo“.

⁶ Iz 5, 20.